

Kdo jsou provázející a uvádějící učitelé a proč je potřebujeme?

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 27. března 2023 - Sněmovna bude brzy ve třetím čtení rozhodovat o přijetí novely zákona o pedagogických pracovnících. V této souvislosti se nejčastěji diskutuje o garanci platů ve školství na úrovni 130 procent průměrného příjmu v ČR nebo otevření učitelské profese pro vysokoškoláky bez učitelského vzdělání. Tak trochu ve stínu zůstává ukotvení pozice provázejícího a uvádějícího učitele do školského systému, přestože - pokud bude správně uchopeno - může mít výrazný dopad nejen na přípravu budoucích učitelů, ale především na kvalitu vzdělávání žáků.

Tématu **Provázející a uvádějící učitel: Chystaná podpora budoucích a začínajících učitelů** se věnoval kulatý stůl SKAV a EDUin. Dále vybíráme některé z bodů diskuse. Organizátoři panelu si pro své hosty připravili tyto otázky:

- Jakou roli mají hrát provázející a uvádějící učitelé v přípravě a podpoře nových učitelů?
- Co mají tyto pozice společného a v čem se naopak liší?
- Co by mělo být náplní jejich práce?
- Jaká podpora dnes těmto pozicím chybí a jaký to má dopad?
- Jak a kdy se změny projeví v praxi?
- Jakou podobu bude mít pokusné ověřování systému podpory provázejících učitelů od příštího školního roku?

Kdo je provázející učitel

“Provázející učitel má dvě klíčové role. První je zajištění kvalitní praxe. Z pedagogického výzkumu víme, že efektivní učení je učení reflektované. Provázející učitel je ten, kdo se studenty na praxích jejich zkušenost reflektuje a zajišťuje tak, že si student z praxe odnese maximum. Druhá role je v propojení školní praxe s akademickým prostředím,” řekl o roli provázejícího učitele Jakub Drbohlav z MŠMT.

Pro tuto roli se podle Blanky Pravdové nehodí každý. “Provázející učitel je vzdělavatel dospělých, je to jiná role, do které se ne každému učiteli daří vstoupit s úspěchem,” říká expertka z organizace Učitel naživo. Mezi dovednostmi, které by měl provázející učitel mít, vyzdvihuje schopnost reflektovat, propojovat teorii s praxí a také zvědomovat studentům jejich silné stránky a pomáhat jim tak zvyšovat učitelské sebevědomí. I proto by studenty učitelství měli provázet učitelé, kteří mají svou práci rádi a pozitivní vztah k učitelské profesi dokáží rozvíjet i u studentů učitelství.

“Byl mým prvním vzorem, mohla jsem ho pozorovat při kontinuální práci se třídou a zároveň si tu práci rovnou i vyzkoušet,” vzpomíná na svou vlastní zkušenost začínající učitelka Markéta Sochovská a potvrzuje ze své zkušenosti, že provázející (i uvádějící) učitel může nadšení pro učitelství podpořit, nebo snížit.

Systémové zakotvení role provázejícího učitele

Jana Poche Kargerová upozornila, že provázející učitel není v českém vzdělávacím systému novinka, dosavadní projektové financování ale znamenalo, že s koncem financování projektu bylo třeba řešit udržitelnost jeho výsledků. Ukotvení do systému to slibuje změnit.

Systémovost by se ale neměla týkat jen financování práce provázejících učitelů, ale také o sjednocení požadavků na jejich roli v systému, včetně požadavků na ně samotné, na jejich přípravu nebo toho, jak vypadá kvalitní praxe. Podle Jakuba Drbohlava probíhá dlouhodobě jednání se zástupci fakult, které vzdělávají učitele. “Výběr učitelů necháváme na fakultách, protože jsou to fakulty, kdo nakonec odpovídá za kvalitu praxí,” říká Jakub Drbohlav. Ministerstvo ale nastaví podmínky, za kterých budou moci provázející učitelé čerpat podporu ze systému. Mezi tyto podmínky patří povinné vzdělávání (počítá se s 20 hodinovým vstupním blokem s následným průběžným vzděláváním) a také daný minimální počet hodin, který provázející učitel během roku věnuje studentům. “Potřebujeme, aby provázející učitelé věnovali studentům co nejvíc času, jedině tak to budou dělat dobře. Nemůže to ale být na úkor jejich volného času, duševního zdraví a dlouhodobého setrvání v profesi,” dodává Jakub Drbohlav.

Méně přímé pedagogické činnosti

Počítá se také se snížením přímé pedagogické činnosti u těch provázejících učitelů, kteří se budou studentům věnovat intenzivně. “Pokud učitel tráví se studenty více než 90 hodin ročně, měl by nárok mít na jednu hodinu odpočtu, při 120 hodinách dvě hodiny,” vysvětluje Jakub Drbohlav. V rámci pilotního ověřování, které bude probíhat od příštího školního roku, to ale podle něj ještě nebude možné s ohledem na platnou legislativu.

“Aby provázející učitel mohl v této roli dělat svoji práci dobře, potřebuje prostor a čas, nejen peníze jako přivýdělek. Pořád žijeme v domnění, že si nabereme 1,5 úvazku a nějak to půjde,” souhlasí Blanka Pravdová.

Podle poslance školského výboru a zároveň vysokoškolského pedagoga Jana Berkiho se dá ale o zátěži provázejících učitelů (a nejen jich) uvažovat i jinak, například přes snižování nepedagogické zátěže učitelů, jako jsou administrativní činnost nebo dohledy na chodbách. “Při porovnání se zahraničím zjistíte, že patříme mezi země, které mají jednu z nejnižších přímých vyučovacích povinností,” otevírá Jan Berki otázku, jak český vzdělávací systém kvalifikovanou práci učitelů umí využít.

Spolupráce vysokých škol se školami, které poskytují studentům praxi

Jana Poche Kargerová připomněla časté stížnosti ze škol, že fakulty nepřipravují studenty pro školní praxi, podle jejích zkušeností ale naopak školy často nejsou připraveny na studenty, kteří přicházejí vybavení inovativními myšlenkami. "Pak to vyžaduje, aby provázející učitelé působili v inovativních školách. Nestačí jeden inovativní učitel na škole, která pracuje jinak," podotýká Jana Poche Kargerová.

Zapomínat by se podle ní nemělo ani na důležitost spolupráce didaktiků z fakult připravujících učitele a provázejících učitelů. "Celkově je důležité vytvářet komunitu, jejíž součástí budou učitelé z fakult a provázející učitelé," dodává. Spolupráce by měla být posílena i ve vyhodnocování praxí.

Kdo je uvádějící učitel

Novela zákona o pedagogických pracovnících počítá s podporou pro začínající učitele po dva roky. "Víme ze statistik, že první dva roky jsou skutečně kritické," vysvětluje Jan Berki. Stejně jako u role provázejícího učitele, ani uvádějící učitel není pro české školy nic nového. "Dosud to ale byla v podstatě lidová tvořivost. Záleželo pouze na řediteli, jestli uvádějícího učitele nějak ohodnotí a jestli tam uvádějící učitel vůbec bude," vysvětlil předseda Asociace ředitelů základních škol Luboš Zajíc. Současnou praxí je odměňovat učitele v rámci nadtarifní složky platu. Pedagogové podle něj měli být za tuto práci oceněni a měli by pro ni mít vytvořeny podmínky, na druhé straně by pro ni měli být vybíráni lidé, kteří skutečně mohou být začínajících učitelům vzorem.

Panelisté:

Jan Berki / poslanec školského výboru

Jakub Drbohlav / Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Jana Poche Kargerová / Pedagogická fakulta UK

Blanka Pravdová / odborná garantka učitelské přípravy, Učitel naživo

Markéta Sochovská / Začni učit!

Luboš Zajíc / Asociace ředitelů ZŠ - Ředitel základky

Moderátorka:

Dana Ticháčková / Učitelská platforma

Zdroje pro editory:

Záznam kulatého stolu Provázející a uvádějící učitel: Chystaná podpora budoucích a začínajících učitelů je k dispozici [zde](#).

S tiskovou zprávou, kterou SKAV k tomuto tématu vydal, se můžete seznámit [zde](#).

Shrnutí novely zákona o pedagogických pracovnících, které připravila organizace Učitel naživo, najdete [zde](#).

Kontakt pro média:

Radka Hrdinová, mediální koordinátorka SKAV, radka.hrdinova@skav.cz, 603 177 791

[SKAV](#) (Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s.) je jedním ze zakladatelů Partnerství 2030+, ale zároveň pro Partnerství 2030+ vytváří páteří podporu. SKAV je zastřešující platforma organizací, které usilují o progresivní změny ve vzdělávání. Je moderátorem smysluplné diskuze a advokátem klíčových témat. Centrem zájmu členů jsou co nejlepší podmínky pro učení žáků a co nejlepší vztahy mezi žáky a učiteli. Věříme, že smyslem vzdělávání je, aby každý mohl rozvíjet svůj potenciál, najít své místo ve společnosti a prožít spokojený život. Sledujte aktuální informace o SKAV na [Facebooku](#) a [Twitteru](#).

[EDUin](#) je obecně prospěšná společnost, která se věnuje problematice vzdělávání a jejíž snahou je informovat veřejnost o všem důležitém, co se děje ve školství a vzdělávání. EDUin, o. p. s., byla založena v roce 2010 a realizuje a připravuje několik informačních a osvětových projektů. Více se dozvíte na www.eduin.cz.